

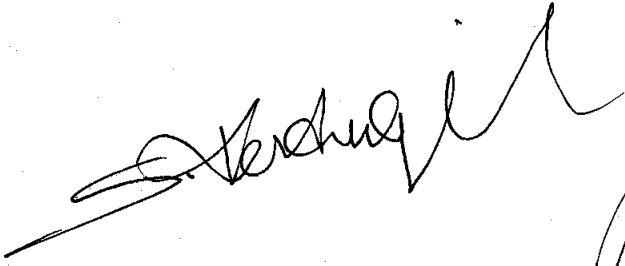
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurt Hizmetleri Kanunu ile Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununda değişiklik yapılmasına dair Kanun Teklifi gerekçesi ile ekte sunulmuştur.

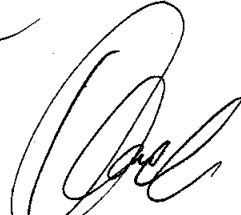
Gereğini saygılarımla arz ederiz. 23.09.2021



Erkan Baş
TİP Genel Başkanı
İstanbul Milletvekili



Av. Saliha Sera Kadıgil Sütü
İstanbul Milletvekili



Barış Atay Mengüllüoğlu
Hatay Milletvekili



Ahmet Şık
İstanbul Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI		
Tali Komisyon	Plan ve Bütçe	
Esas Komisyon	Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor	
Tarih :	01 Ekim 2021	Esas No: 2/3833

TBMM	
KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİĞİ	
23 Eylül 2021	
Numara:	

23 Eylül 2021

881369

GENEL GEREKÇE

İnsanlara yuva sağlamak gibi temel bir sosyal işleve sahip olan “konut”, bugün bu amacından ziyade zenginlik ve yatırım aracı olarak nitelendirilmeye başlanmış, asli işlevinden soyutlanarak bir metaya dönüştürülmüştür. Konutun bu şekilde finansallaştırılması, özellikle düşük ve orta gelirli haneler üzerinde yıkıcı etkiler yaratmaktadır. Bugün dünya genelinde yeterli ve yaşanılabilir konuta erişim noktasında büyük insani krizler yaşanmaktadır. Öte yandan esasen, elverişli konut ve barınma yalnızca arzulan bir amaç değil, tüm insanların sahip olduğu ve uluslararası sözleşmeler tarafından güvence altına alınmış temel bir insan hakkıdır.

Devletlerin herkes için elverişli konut hakkının yerine getirilmesine yönelik tedbir alma yükümlülüğü, yasal bağlayıcı niteliğe sahip uluslararası insan hakları belgelerinde belirlenmiştir. Bunların başında, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi ile Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme gelmektedir.

Elverişli konut hakkının kapsamı; Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme’nin 11.1. Maddesi ile de garanti altına alınmış olup Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Komitesi’nin 4 no.lu Genel Yorumu’nda tanımlanmıştır. Bir konutu elverişli olması için en azından şu yedi temel unsura sahip olması gerekmektedir:

- Kullanım hakkının yasal güvenliği;
- Hizmetlerin kullanılabilirliği;
- Ödenebilirlik;
- Erişilebilirlik;
- Oturulabilirlik;
- Konum;
- Kültürel elverişlilik.

Bu elverişlilik unsurları, sivil toplum örgütleri ve elverişli konut BM Özel Raportörü tarafından şu unsurları kapsayacak şekilde geliştirilmiştir:

- Fiziksel güvenlik;
- Katılım ve bilgi;
- Toprak, su ve diğer doğal kaynaklara erişim;
- İstimlak, zarar ve yıkıma maruz kalmama;
- Yeniden iskân, mülkün iadesi, tazminat, geri gönderilmeme ve geri dönüş;
- Yasal başvuru mekanizmalarına erişim;
- Eğitim ve haklara erişimin güçlendirilmesi ve

- Kadınlara karşı şiddet olmaması.

Küresel krizler, neoliberal politikaların alt gelir gruplarına yönelik yıkıcı sosyoekonomik etkisini daha da derinleştirmekte; insanca yaşam sürebilmenin güvencesini oluşturan ve temel bir insan hakkı olan barınma ve konut hakkı ihlal edilmektedir. Bu temel hak çerçevesinde pozitif yükümlülükleri doğrultusunda devletin bireyleri koruyucu birtakım tedbirler alması gerekmektedir.

Elverişli konut ve barınma hakkı ihlalleri; zorla tahliye, düzensiz göç, ayrımcılık gibi nedenlerle belirebildiği gibi, yakın zamanda toplumun geniş kesimlerince ve bilhassa üniversite öğrencileri ve aileleri doğrultusunda gözlemlendiği üzere, sosyal devleti yıkıma uğratan düzensiz bütçe yönetimleri, emlak piyasasındaki kuralsızlıklar ve hükümetin politik tercihleri nedeniyle de ortaya çıkmaktadır. Bu hakkın ihlali, eğitime erişiminin engellenmesini de beraberinde getirmektedir.

Her yıl kapasitelerinin arttırıldığı medyaya yansısı da devlet yurtları, artan üniversite sayısına ve nüfusa oranla yetersiz kalmaktadır. YÖK'ün verilerine göre, 2002'deki toplam öğrenci sayısı 1 milyon 882 bin 630, üniversite sayısı ise 93 idi. KYGM'ye ait 190 yurt üzerinden hesaplandığında 2002'de, yurt başına 9 bin 908 öğrenci düşerken 2020'de üniversite sayısı 203 öğrenci sayısı da artarak 8 milyon 240 bin 997 oldu. KYGM'ye ait yurt sayısı ise 2020'de 773 olarak kayıtlara geçti. Bu veriler üzerinden hesaplandığında, 2020'de yurt başına 10 bin 661 öğrenci düşmekte. 2020'de toplam 678 bin 763 öğrenciye hizmet veren KYGM yurtları, toplam öğrencilerin yalnızca yüzde 8.2'sinin barınma ihtiyacını karşılayabildi. Bu oran 2002'de ise 9.7'ydi. Bu veriler, hem yurt başına düşen öğrenci sayısında hem de KYGM'nin barınma ihtiyacını karşılayabildiği öğrenci oranında 2002'ye göre düşüş olduğu anlamına gelmektedir.

Öte yandan 6 farklı tipte olan KYK yurtlarında en düşük ücretin 230 lira ve en yüksek ücretin 390 lira olduğu düşünüldüğünde; özellikle asgari ücretle geçinen ailelerin, çocuklarını üniversiteye gönderebilmeleri için KYK yurtları dışında seçenekleri bulunmamaktadır.

Eğitim için şehir dışına gitmek zorunda olan orta ve düşük gelirli ailelerin çocukları, maddi imkânsızlıkları gibi nedenlerle ya cemaat ve tarikatların ellerine teslim edilmekte ya da piyasa kontrolü altında tutulmayan fahiş fiyatlı özel öğrenci yurtlarında veya hizmetlere erişimi bulunmayan elverişsiz, güvenliksiz, kiralık evlerde uçuk fiyatlarla ikamet etmek durumunda kalmaktadır.

Bu noktada öğrencilerin barınma sorununun ivedi çözümü için:

- 1) KYK yurtlarının ücretsiz hale getirilmesi;
- 2) Mülkiyeti ve/veya kullanım hakkı kamuda olan atıl ve kullanılmayan uygun yapıların tespit edilip öğrenci yurdu haline getirilmesi;
- 3) Üniversitelerin kuruluşunda, her üniversitenin öğrenci kontenjanlarının en az $\frac{1}{4}$ 'ü kadar öğrencinin barınabileceği yurt imkânını sunmakla yükümlü kılınması ve hâlihazırda eğitime devam eden üniversitelerin de bu koşulu 5 yıl içinde tamamlamakla yükümlü olması;
- 4) KYK ve Üniversitelere ait öğrenci yurtlarından faydalanamayan ve maddi durumu elverişli olmayan tüm öğrencilere asgari ücretin 4'te 1'i oranında aylık kira yardımı yapılması uygun olacaktır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1 – Maddeyle 351 sayılı Kanunun 23’üncü maddesinden sonra gelmek üzere 23/A maddesi ihdas edilmektedir. Gençlik ve Spor Bakanlığı Kredi ve Yurtlar Genel Müdürlüğü ve yükseköğretim kurumlarına ait tüm yurtların ücretsiz olarak barınma hizmeti sunması, acil barınma ihtiyacının bulunması nedeniyle mülkiyeti kamuya ait taşınmazların Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından tespit edilmesi, tespit edilen taşınmazlara Yükseköğretim Kurumlarına kayıtlı öğrenci sayısı dikkate alınarak modern standartlara uygun yüksek kapasiteli ek yurtların inşa edilmesi, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından oluşturulan özel bir komisyon aracılığıyla öğrenci barınma hizmetleri kapsamında faaliyet yürüten öğrenci apartları, öğrenci pansiyonları ve öğrenci yurtlarında kira denetimi yapılması, Kredi ve Yurtlar Kurumu ve Yükseköğretim kurumlarına ait yurtların öğrencilere ücretsiz sunulması, barınma ihtiyacı Kredi Yurtlar Kurumu veya eğitim görülen Yükseköğretim kurumu tarafından karşılanamayan öğrencilere aylık olarak asgari ücretin dörtte biri oranında barınma desteği sağlanması amaçlanmaktadır.

MADDE 2- Maddeyle 351 sayılı Kanuna geçici 7’inci madde eklenmektedir. Teklifte, Kanuna eklenen madde dikkate alınarak geçiş hükmü düzenlenmektedir. Acil barınma ihtiyacının bulunması nedeniyle Çevre Şehircilik Bakanlığının mülkiyeti kamuya ait atıl ve kullanılmayan taşınmazları bir ay süre içinde tespit etmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 3- Maddeyle Kanunun 3’üncü maddesinin (g) bendinden sonra gelmek üzere (h) bendi ihdas edilmektedir. Yükseköğretim kurumlarının barınma ihtiyacını karşılamakla ilgili gerekli tedbirleri almakla yükümlü olduğu 2547 sayılı Kanunda düzenlenmektedir. Bu bağlamda, ilgili tedbirler kapsamında nesnel koşullar göz önüne alınarak her Yükseköğretim kurumunun kayıtlı öğrenci sayısının en az dörtte biri oranında barınma hizmeti sağlamasının Yükseköğretim kurumu kuruluş esaslarından biri haline getirilmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 4- Maddeyle 2809 sayılı Kanuna geçici 54’üncü madde eklenmektedir. Teklifte, Kanuna eklenen madde dikkate alınarak geçiş hükmü düzenlenmektedir. Yükseköğretim kurumlarının barınma ihtiyacını gidermek için yurt inşa etmek ve diğer faaliyetleri yürütmesi için gerekli zaman göz önüne alınarak 31 Aralık 2026 yılına kadar süre tanınması amaçlanmaktadır.

MADDE 5- Yürürlük maddesidir.

MADDE 6- Yürütme maddesidir.

**YÜKSEKÖĞRENİM KREDİ VE YURT HİZMETLERİ KANUNU İLE
YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI TEŞKİLATI KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 16/8/1961 tarihli ve 351 sayılı Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurt Hizmetleri Kanununa 23üncü maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Öğrencilere barınma hizmeti ve desteği ile yurt inşası

MADDE 23/A- Gençlik ve Spor Bakanlığı Kredi ve Yurtlar Genel Müdürlüğü ve Yükseköğretim Kurumlarına ait tüm yurtlar ücretsiz olarak barınma hizmeti sunar.

Mülkiyeti kamuya ait atıl ve kullanılmayan taşınmazlar Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından tespit edilir. Tespit edilen taşınmazlara Yükseköğretim kurumlarına kayıtlı öğrenci sayısı dikkate alınarak modern standartlara uygun yüksek kapasiteli ek yurtlar inşa edilir.

Özel öğrenci barınma hizmetleri sunan öğrenci apartları, öğrenci pansiyonları, öğrenci stüdyo daireleri ve öğrenci yurtlarında, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından oluşturulan özel bir komisyon aracılığıyla kira denetimi yapılır.

Gençlik ve Spor Bakanlığı Kredi ve Yurtlar Genel Müdürlüğü veya eğitim gördüğü Yükseköğretim Kurumu yurtlarında barınma başvurusu reddedilen ve kendisi ile ailesinin ekonomik durumu Türkiye İstatistik Kurumu tarafından belirlenen yoksulluk sınırının altında kalan tüm üniversite öğrencilerine Gençlik ve Spor Bakanlığına kira sözleşmesi ve öğrenci belgesini ibraz etmeleri halinde aylık olarak asgari ücretin dörtte biri oranında barınma desteği sağlanır.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Çevre ve Şehircilik Bakanlığının görüşü alınarak Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelik ile belirlenir.”

MADDE 2- 351 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 7- Bu Kanunun 23/A maddesinin birinci fıkrası kapsamındaki işlemlerin ivedilikle yerine getirilmesi için, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içinde, mülkiyeti kamuya ait atıl ve kullanılmayan taşınmazların Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından tespit edilmesi zorunludur.”

MADDE 3- 28/3/1983 tarihli ve 2809 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

“Öğrencilerin barınma ihtiyacını karşılamak için üniversiteler tarafından modern standartlara uygun yüksek kapasiteli ek yurtlar inşa edilir. Her Yükseköğretim Kurumunun kayıtlı öğrenci sayısının en az dörtte biri oranında öğrenciye barınma hizmeti sağlaması zorunludur.”

MADDE 4- 2809 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 54- Bu maddeyi ihdas eden Kanun ile 3 üncü maddenin birinci fıkrasında yapılan değişiklik uyarınca belirlenen barınma hizmeti sağlama yükümlülüğünün, yükseköğretim kurumlarınca 31/12/2026 tarihine kadar yerine getirilmesi zorunludur.”

MADDE 5- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 6- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.